

Název:	<p style="text-align: center;">Tradiční hračky z přírodních materiálů jsou šetrné pro životní prostředí a bezpečné pro děti.</p> <p>„Vaše dítě by nemělo dostat nic jen proto, že to chce, nýbrž jen proto, že to potřebuje.“ Jean Jacques Rousseau</p>
Cíl:	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoznat přírodní materiály, ze kterých jsou hračky vyrobeny. • Vyhnout se škodlivým chemickým látkám obsažených v některých materiálech, ze kterých jsou hračky vyrobeny. • Podpořit udržitelnou spotřebu, která je důležitým předpokladem ochrany životního prostředí. • Motivovat děti ke skromnosti při nakupování hraček. • Vytvořit si blízký a příznivý vztah k přírodě.
Motivace:	<p>Jaké mohou hračky být?</p> <p>Chcete, aby jeho hračka byla nejen smysluplná, ale také bezpečná, zdravotně nezávadná a šetrná k přírodě?</p> <p>Potom se zamyslete, z čeho je hračka vyrobená, zda je hra s uvedenou hračkou zdrojem zábavy i poučení, zda je prostředkem osvojování sociálních rolí a prožitků, nebo je naopak nepodnětná jednotvárná a navíc vyrobená z jedovatých látek.</p> <p>Prostřednictvím hraček mohou děti zjišťovat, jak věci fungují, rozvíjí obratnost a zručnost, napomáhá sebepoznání i rozvoji sociálních vztahů.</p> <p>Hračka může nabízet dětem dostatek smyslových podnětů, učit se mluvit a vyjadřovat své myšlenky, schopnost soustředit se.</p> <p>Odborníci se shodují, že není potřeba urychlovat dětský vývoj v předškolním věku elektronickými hračkami, že tyto hračky patří dětem školního věku. Elektronická hračka poutá pozornost a vytváří tak kladný vztah k technice. Negativní dopady elektronické hračky spočívají v omezení tvorby mezilidských vztahů.</p> <p>Česká republika má dlouholetou tradici ve výrobě hraček z přírodních materiálů, jako je dřevo, papír či textil.</p> <p>Některé hračky můžeme zkusit vyrobit s dítětem ve škole nebo sami doma. Při výrobě textilních hraček, je třeba dbát na používání certifikátem ověřené textilie, jako je například Eko-Tex, nebo vybírat výroky z organických a bio materiálů.</p> <p>Pro nákup hraček je vhodné využít místní zdroje, což je pro udržitelnou spotřebu stejně důležité, jako podpora místní zaměstnanosti a lokální prodej. Přednost by měly vždy dostávat výrobky, které zbytečně nezatěžují životní prostředí ať už při výrobě, použitými obalovými materiály nebo přepravou na velké vzdálenosti.</p>

Cílová skupina:	děti MŠ
Doba trvání:	1 hodina.
Místo:	Pracovna
Potřeby a materiál:	<ul style="list-style-type: none"> • Hračky z přírodních materiálů, ze dřeva, textilie z přírodních zdrojů (len, vlna, bavlna), různé plody sloužící ke hraní (kaštiny, ořechy, kukuřice, atd). • Hračky z plastů, kovu, nebo kombinované.
Metody a formy práce:	Vyprávění, motivační rozhovor, prezentace, řízený rozhovor, reflexe, činnostní metody.
Postup:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nejdříve ukazujeme hračky, které jsou vyrobeny z přírodních materiálů. Vysvětlíme, že přírodní materiál použitý na výrobu hraček, mohl růst jako strom, rostlina, nebo byl z kožíšku ovečky, že tyto přírodniny nejsou zdraví škodlivé, na rozdíl od různých umělých hmot. 2. Vyzveme děti k hledání rozdílů mezi hračkami z přírodních materiálů a hračkami z materiálů umělých. Při rozlišování využívají nejen zrak, ale také hmat při dotyku, čich, sluch při poklepu. 3. Ukážeme dětem a zmíníme, že hračky se vyrábí ve velkých továrnách v různých zemích. Že v mnoha případech je vyrábí děti a ženy ve špatných podmínkách, za málo peněz. Že se přitom znečišťuje příroda. Zajímavé informace najdete v brožuře Nakupujeme férově!, www.nazemi.cz/ke-stazeni/prehled-kategorii.html Jsou zde uvedeny základní informace o pracovních podmínkách a etické varianty. 4. Na závěr necháme děti rozlišovat samostatně jednotlivé typy hraček, které připravíme na koberec.
Reflexe	<p>Proč používáme hračky vyrobené z přírodních materiálů? Jaké jsou? Co se nám na nich líbí a proč? Co je dobré pro přírodu i pro děti?</p> <p>Potřebují děti mnoho hraček?</p> <p>Které hračky nejsou zdraví škodlivé a proč?</p> <p>Které hračky nám mohou ublížit a proč?</p>
Rozvíjené kompetenci:	<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznává hračky z přírodního materiálu. • Uvede příklady hraček z přírodních materiálů. • Rozumí důvodům, proč by neměl vyžadovat zbytečně mnoho hraček.
Vzdělávací oblast	Dítě a svět

Zdroje:

<http://www.svetvnakupnimkosiku.cz/informace-o-vyrobe-hracek/>

<http://arnika.org/tradicni-hracky-z-prirodnich-materialu-setrne-pro-zivotni-prostredi-bezpecne-pro-deti>

Didaktický text pro vyučující

Hračka je předmět ke hře dětí, ale občas i dospělých. Slouží k upoutání pozornosti dítěte, jeho zabavení, či případně k rozvíjení jeho motorických a psychických schopností. Hračky existují již po tisíce let. Panenky, zvířátka, vojáčky a miniatury nástrojů dospělých jsou nacházeny v archeologických vykopávkách od nepaměti. Inkové kupříkladu měli hračku na kolech i přesto, že jejich kultura dospělých kolo nepoužívala. Až do devatenáctého století patřilo k základní surovině pro výrobu hraček dřevo. Postupem času přibývaly hračky z kovu, porcelánu apod. S nástupem moderních syntetických materiálů po druhé světové válce, se začínají objevovat panenky a další hračky z umělých hmot. Ve 20. století došlo k masové produkci hraček.

Z hlediska rozvoje dítěte jsou nejlepší hračky tvárné, stačí i pouhá hmota: písek, papír, plastelína, těsto, moderní formy tvarovacích hmot různého složení. Následují jednoduché kostky, potom stavebnice s různými druhy „zámků“, které udrží složený tvar. Nejznámější a velmi oblíbená je stavebnice Lego, která je variabilní a flexibilní v rámci několika velikostí (podle věkových kategorií). Především u těchto základních hraček platí, že pokud je dítěti věnována péče s předvedením různých možností tvorby, dokáže se dítě brzy účelně zabavit samo a aplikuje své poznatky v dalších podobných činnostech.

Moderní elektronické hračky, zvířátka a figurky jsou především poplatné vlně reklam a pokud nemají širší možnost hry (převlékání panenky, více programů, např. Furby), dítě brzy omrzí nebo vyžaduje módnější záležitost. Jsou finančně nákladné a jejich vlastnictví má pro dítě především společensko-psychologický efekt.

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Hra%C4%8Dka>

Co je hračka?

Definice hračky jak je uvedena v **Nařízení vlády č. 86/2011** Sb., o technických požadavcích na hračky: „za hračku se považuje výrobek navržený nebo určený ke hraní dětem mladším 14 let, včetně výrobku navrženého nebo určeného vedle hraní i k dalším účelům“.

Definice dle Směrnice EP o bezpečnosti hraček SBH 48/ 2009 říká, že hračky jsou „výrobky navržené nebo určené, výlučně či nevýlučně, ke hraní dětem mladším 14 let“.

Co vyplývá z nové Směrnice o bezpečnosti hraček pro nás jako spotřebitele?

- **Dekoratивní předměty** se vzhledem hraček (starobylý kočárek) a **výrobky s dvojitou funkcí** (např. klíčenka s přívěškem medvídko) budou muset splňovat parametry na bezpečnost hraček.
- **„Nevhodné pro děti mladší 3 let“** – značku nebude od 20. 7. 2013 možné najít na hračkách určených primárně kojencům a batolatům (např. na chrastítkách, kousátkách).
- **identifikace výrobce**
- **textilní hračky – hygienické hledisko, praní a čištění**
- **chemie, potraviny a hračky, aroma, kosmetické hračky, akustika, distributor ověřuje CE**

<http://www.ekodite.rosacb.cz/op-46->

Hračková legislativa je k nahlédnutí zde: <http://www.ekodite.rosacb.cz/op-47->

Hračky a jak si vybrat... Poradí Vám útlá brožurka z dílny českobudějovické ROSY.

Zajímá vás, s čím si hraje vaše dítě nebo vnouče? Chcete, aby jeho hračka byla nejen smysluplná, ale také bezpečná, zdravotně nezávadná a šetrná k přírodě?

V brožurce se dočtete jaká je ideální hračka, že by měla by být:

- Zábavná (měla by dítěti nabízet různorodé podněty, rozvíjet fantazii, tvořivost, dovednosti)
  - Smysluplná
  - Bezpečná
  - Zdravotně nezávadná
  - Přiměřená dětskému věku a schopnostem
  - Šetrná k přírodě (vyrobená z obnovitelných materiálů, s minimálním odpadem ...)
- Najdete zde zamyšlení kvalita versus kvantita, co znamená umění si hrát či svět na knoflík, co svět kouzel a pohádek. Jaké jsou šetrné materiály i bezpečné hračky, jejich certifikace, označení i doporučení jak vybrat šetrnou hračku.

Vydala ROSA – společnost pro ekologické informace a aktivity, o.p.s., září 2011,

www.rosacb.cz

Další informace na www.ekodite.rosacb.cz stránkách věnovaných hračkám šetrným k přírodě a dítěti.

Volba materiálu

Nejdůležitějšími materiály, ze kterých se vyrábějí dětské hračky, jsou umělé hmoty, dřevo, kovy, papír a lepenka, látky, porcelán a keramika, barvy a laky. U umělých hmot (plastů) je třeba - pokud možno - se vyvarovat PVC (polyvinylchloridu) - především měkčeného PVC. Výroba i likvidace PVC představuje značnou zátěž pro životní prostředí. Jako změkčovadla PVC hračky (např. pískací) obsahují zdraví škodlivé ftaláty. Tyto hračky často nevyhoví přísným kritériím pro nejmenší děti, a proto je na nich uvedeno, že jsou vhodné pro děti od tří let (pro starší děti jsou hodnoty méně přísné). Od února tohoto roku platí vyhláška, která pro děti do tří let zakazuje výrobky z měkčeného plastu s obsahem ftalátů určené k péči o děti a k tomu, aby je děti vkládaly do úst (např. kousátka, dudlíky). Bohužel se nevztahuje na ostatní typy hraček (např. pískací zvířátka) a na hračky pro děti starší tří let.

Z opatrnosti bychom se měli vyhnout červeným, oranžovým a žlutým plastům, protože mohou obsahovat kadmium. Kovy jako olovo, měď, nikl a jejich slitiny nejsou z toxikologických důvodů vhodným materiálem na dětské hračky. Hry pro děti od tří let z papíru a lepenky mohou obsahovat ohnivzdorné prostředky, optické zjasňovače, jedovatá barviva a těžké kovy. Nepatří proto malým dětem do úst. Porcelán a keramika mohou mít glazury obsahující olovo a kadmium. U nádobíčka nižší kvality se tyto kovy mohou vylučovat.

Dřevěné hračky

Hračky se často zhotovují ze dřeva, které se ponechává v přírodním stavu nebo se lakuje, voskuje, moří apod. Které provedení upřednostnit, to závisí na účelu hračky i na věku dítěte. Neošetřené dřevo je příjemnější na omak než plasty či kov. Neošetřené dřevo má však i své záporné stránky. Především u dřeva z měkkých jehličnanů, jako jsou smrk, jedle, borovice, vniká do pórů snadno špína.

Prohlášení o shodě

Při výběru hraček bychom tedy měli kupovat pouze označené výrobky (uveden výrobce nebo dovozce, příp. věková vhodnost). Výrobci nebo dovozci hraček musí před tím, než hračku uvedou na trh, zajistit její posouzení z hlediska bezpečnosti a nezávadnosti pro děti. Hračkám, které vyhoví všem zákonným požadavkům, je vydáno prohlášení o shodě. Hračky hodnotí autorizovaná osoba, kterou je např. Zkušební ústav lehkého průmyslu v Českých Budějovicích (tel.: 038/868911). Hodnotí se mechanické vlastnosti (ostré hrany, odolnost proti nárazům, malé části, které by mohly děti vdechnout), hořlavost, migrace určitých prvků, elektrické a hygienické vlastnosti, radioaktivita.

Migrace toxických prvků

Pod pojmem migrace určitých prvků se skrývá hodnocení schopnosti těchto prvků přecházet při ocucávání a olizování hraček do slin a s nimi pak do organismu dětí. Sledovanými prvky jsou: antimon, arsen, baryum, kadmium, chrom, olovo, rtuť a selen.

Údaje na obalech

Další dobrou radou je všimnout si informací, které jsou uvedeny na obalech. Na obalu můžeme najít značku shody tvořenou písmeny CCZ, která potvrzuje, že výrobek je v souladu s požadavky českých právních předpisů. Značka tvořená písmeny CE potvrzuje soulad hračky se směrnicí Evropské unie. Pokud značku shody CCZ na obalu nenajdeme, můžeme požádat prodáváče, aby nám předložil ujištění o tom, že bylo vydáno prohlášení o shodě (ujištění je prodejce povinen předložit nejpozději do dvaceti dnů - na naše náklady). Dovozci nebo výrobci hraček si musí vyžádat také závazný posudek Hlavního hygienika ČR. Hygienik hodnotí hračky z hlediska zdravotní nezávadnosti. Pro různé věkové skupiny (do jednoho roku, do tří let, starší) jsou stanovena různá kritéria. Nejprísnější limity jsou stanoveny pro nejmladší děti - mezní hodnoty sledovaných látek jsou několikanásobně nižší (prísnější) než pro děti starší.

Pro spokojený nákup vybíráme řádně označené hračky v důvěryhodných obchodech, upřednostňujeme kvalitní hračky s dlouhou životností a vyhýbáme se zbytečným obalům.

*Autor/ka: Kamila Kanichová, Ekologická poradna Víta Ostrava
Z časopisu Veronica č. 4/2001, rubrika „ekologická poradna“*

Všechny poradenské články z časopisu Veronica

Více než 80 % všech hraček na světě se dnes vyrábí v Číně v jedné z několika tisíc tamních továren na hračky. Většina z těchto továren se nachází v oblasti kolem ústí Perlové řeky (Pearl River Delta) v jihočínské provincii Kuang-tung (Guangdong). Přesun výroby do Číny a dalších asijských zemí firmám umožňuje, aby držely výrobní a mzdové náklady na velmi nízké úrovni.

Majitelé továren pod tlakem konkurence a požadavků zahraničních odběratelů v naprosté většině případů ignorují zákony o minimálně mzdě a povolené pracovní době. Dělníci v továrnách, kteří jsou až na samém konci dodavatelského řetězce si nevydělají dost peněz pro sebe a své rodiny, ani když pracují mnoho hodin přesčas. Rozsah problému je přitom obrovský – hračkářský průmysl zaměstnává jen v Číně asi 4 miliony dělníků a dělnic, kteří vyrábějí hračky především pro evropský a americký trh. Jde zejména o ženy od 15 do 30 let, které se sem přestěhovaly z chudších, zemědělských oblastí v čínském vnitrozemí.

Autor: Mgr. Marie Kordulová,
Duben 2013